

Staszic 2.0: Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie

Założone: 1812

Misja: "Dla ratowania się wspólnie w nieszczęściach"

Status: Pierwsza w Europie spółdzielnia chłopska (wyprzedziła Rochdale o 28 lat).

Innowacja społeczna

Jaki problem rozwiązywało?
Jaką wartość dawało ludziom?

Zniesienie pańszczyzny

Członkowie byli wolnymi ludźmi, a nie poddanymi. Zastąpienie darmowej pracy na rzecz pana statym czynszem na rzecz wspólnoty.

Uwłaszczenie

Chłopi otrzymali ziemię na dziedziczne użytkowanie (nie można jej było sprzedać obcym, co chroniło przed spekulacją).

Obowiązkowa edukacja

Statut zobowiązywał Towarzystwo do finansowania ze wspólnych zysków szkół dla dzieci chłopskich (chłopców i dziewcząt).

Opieka zdrowotna

Wspólna kasa finansowała utrzymanie szpitalika (przytułku), lekarza i akuszerki dla wszystkich członków.

System socjalny

Fundusze na opiekę nad sierotami, starcami oraz załazek funduszu emerytalnego ("instytucja rent").

Model biznesowy

Jak to działało i zarabiało?

Własność hybrydowa

Ziemia uprawna była w użytkowaniu członków, ale kluczowe aktywa (lasy, pastwiska, młyny, browar, cegielnia) były własnością wspólną Towarzystwa.

Źródła przychodów (dywersyfikacja)

- Składki (czynsze) od członków.
- Zyski z dzierżawy wspólnych przedsiębiorstw (młynów, karczem itp.).

Własny bank (Kasa Pożyczkowa)

Towarzystwo prowadziło wewnętrzny bank, udzielając członkom niskoprocentowanych kredytów na inwestycje (np. budowę domu) lub w razie potrzeby.

Fundusz ubezpieczeniowy

Realizacja misji "ratowania się w nieszczęściach". Członkowie byli zobowiązani do wzajemnej pomocy (finansowej i materialnej) w razie wypadków losowych.

100% Reinwestycji zysku

Cały zysk był obligatoryjnie przeznaczany na cele społeczne oraz na fundusze rezerwowe i inwestycyjne.

Zarządzanie

Kto tym rządził?

Demokracja gospodarcza

Najwyższą władzą było Walne Zgromadzenie wszystkich członków (gospodarzy).

Samorząd

Członkowie wybierali spośród siebie Radę Gospodarczą (6 delegatów) oraz kadencyjnych urzędników (Wójta, kasjera), którzy zarządzali bieżącą działalnością.

Profesjonalny management

Staszic zatrudnił fachowych administratorów, którzy działali jako doradcy i menedżerowie wspierający samorząd chłopski.

Nadzór

Funkcja dziedzicznego prezesa (powiernika Staszica) pełniła rolę "strażnika statutu", chroniąc integralność instytucji przed zagrożeniami zewnętrznymi.

HTR było prototypem **Przedsiębiorstwa Społecznego**.

Stworzył samowystarczalny system, w którym mechanizmy rynkowe (praca, zysk, kredyt) służyły bezpośrednio misji społecznej (edukacja, zdrowie, bezpieczeństwo).

Instytucja przetrwała 135 lat (do 1951 r.).

Projekt STASZIC 2.0

Przedsiębiorczość, odpowiedzialność społeczna i innowacje w edukacji wielkopolskiej młodzieży: multimedialny program edukacyjny inspirowany dziedzictwem Stanisława Staszica jest współfinansowany ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

